

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва інституту/факультету)

Кафедра ПСИХОЛОГІЇ

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

”Психологія загальна, вікова та педагогічна”/”Психологія”

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

ОК 5 - обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма “Машинобудування”

(назва програми)

Спеціальність 015.34 Професійна освіта (машинобудування)

(вказати: код, назва)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Навчально-науковий інститут фізико-технічних та комп'ютерних наук

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Гайсонець Наталія Артемівна, асистент кафедри психології

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://www.psychology.cv.ua/>

Контактний тел. +380687118097

E-mail: n.heisonyuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4672>

Консультації Очні консультації: Щочетверга з 14.30 до 15.30

Онлайн-консультації: кожного другого четверга з 15.30 до 16.30.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс “Психологія загальна, педагогічна та вікова” покликаний надати студентам змогу опанувати базові поняття та категорії психологічної науки, допомогти їм сформуванню уявлення про особливості функціонування психіки людини, зокрема її пізнавальних процесів, емоційно-мотиваційної сфери, розвиток індивідуальної психіки з наголосом на особливостях підліткового та юнацького віку, а також базові поняття педагогічної психології, метою яких є забезпечити основу для професійної викладацької компетентності майбутніх викладачів.

2. Мета навчальної дисципліни полягає в оволодінні студентами основними поняттями психології, що можуть бути застосовані ними у практиці вибудови ефективної взаємодії з учнями, якісної подачі навчального матеріалу відповідно до пізнавальних та вікових особливостей учнів, а також елементів профілактики власному професійному вигоранню.

Враховуючи специфіку професійної діяльності майбутніх викладачів технічних дисциплін, студентам потрібно сформувати навички коригування подачі навчального матеріалу у відповідний для їхньої цільової аудиторії спосіб.

3. Завдання дисципліни полягають у:

- ознайомленні студентів з основними поняттями загальної психології: уявлення про психіку та її функціонування, психічні явища,
- ознайомленні студентів з особливостями та функціями пізнавальних психічних процесів та емоційно-мотиваційної сфери особистості;
- виробленні базових практичних вмінь аналізувати індивідуальні особливості, тенденції в міжособистісному спілкуванні, пізнавальну мотивацію цільової аудиторії (учнів та студентів);
- формуванні навичок психогігієни у роботі викладача.

У результаті вивчення дисципліни “Психологія загальна, педагогічна і вікова/Психологія” студенти мають:

знати (загальні компетентності):

- К 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- К 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- К 08. Здатність працювати в команді.
- К 09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- К 11. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
- К 15. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.
- К 22. Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.
- К 24. Здатність управляти комплексними діями/проектами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих.

Програмні результати навчання:

- ПР 07. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.
- ПР 08. Самостійно планувати й організовувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих.
- ПР 10. Знати основи психології, педагогіки, а також фундаментальних і прикладних наук (відповідно до спеціалізації) на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених цим стандартом та освітньою програмою.
- ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу.
- ПР 20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

4. Пререквізити. Зважаючи на викладання курсу в паралельно з іншими дисциплінами загально-гуманітарного циклу за освітньо-професійною програмою бакалавра, пререквізитом курсу є дисципліни, що вивчаються паралельно.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	015.34 “Психологія загальна вікова і педагогічна”						015.34 “Психологія”					
	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Базові поняття загальної психології											
Тема 1. <i>Психічні феномени та явища і методи їх дослідження</i>	7	1	2			4	7	1	2			4
Тема 2. <i>Пізнавальні процеси: відчуття і сприймання.</i>	10	2	2			6	10	2	2			6
Тема 3. <i>Пізнавальні процеси: увага і пам'ять. Особливості керування пізнавальними процесами.</i>	10	2	2			6	10	2	2			6
Тема 4. <i>Пізнавальні процеси: мислення, мовлення та уява. Психологія творчості та винаходів.</i>	10	2	2			6	10	2	2			6
Тема 5. <i>Типології особистості та їх застосування.</i>	12	2	2			8	12	2	2			8
Тема 6. <i>Поняття про ефективне міжособистісне спілкування. Вирішення конфліктів.</i>	15	3	4			8	14	2	4			8
Разом за ЗМ1	64	12	14			38	63	11	14			38
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Вікова та педагогічна психологія											
Тема 1. <i>Основні наукові підходи до вікової психології.</i>	6,5	1	1,5			4	7,5	2	1,5			4
Тема 2. <i>Поняття та перебіг нормативних вікових криз.</i>	12	2	2			8	11	1	2			8
Тема 3. <i>Особливості когнітивного та особистісного та соціального розвитку у підлітковому віці</i>	10	2	2			6	10	2	2			6
Тема 4. <i>Особливості когнітивного та особистісного та соціального розвитку у ранньому зрілому віці.</i>	10	2	2			6	10	2	2			6

Тема 5. Психологічні особливості професійного становлення та розвиток особистості у зрілому віці.	10	2	2			6	10	2	2			6
Тема 6. Основні принципи психології навчання у ЗВО.	9,5	2	1,5			6	9,5	2	1,5			6
Тема 7. Базові уявлення про ментальне здоров'я та засоби його збереження	12,5	3	1,5			8	13,5	4	1,5			8
Тема 8. Базові уявлення про психогігієну викладацької діяльності, профілактика професійного вигорання.	15,5	4	3,5			8	15,5	4	3,5			8
Разом за ЗМ 2	86	18	16			52	87	19	16			52
Усього годин	150	30	30			90	150	30	30			90

3.2.1. Теми семінарських або практичних занять

№	Назва теми
1	Психічні феномени. Особливості формування та функціонування свідомості. Поняття про змінені стани свідомості.
2	Взаємодія базових пізнавальних психічних процесів.
3	Експериментальні дослідження пізнавальних психічних процесів (сприймання часу, сприймання простору, розв'язання задач)
4	Способи активації уваги в процесі вивчення технічних дисциплін.
5	Теорії мотивації. Пізнавальна мотивація. Особливості мотивації успіху та уникнення невдач. Дефіцитарна та бутлева мотивація. Векторна теорія мотивації
6	Індивідуальні властивості особистості та здібності. Види інтелекту.
7	Дистанції міжособистісного спілкування. Типи поведінки у конфлікті.
8	Особливості підліткового віку та роботи зі студентами цього віку
9	Особливості ранньої зрілості та роботи зі студентами цього віку
10	Способи профілактики професійного вигорання викладачів технічних дисциплін

3.2.3. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Порівняльний аналіз загально наукових та специфічно-психологічних методів дослідження
2	Психофізичні експерименти та їхня інтерпретація
3	Застосування онтогенетичних етапів розвитку мислення у вивченні технічних дисциплін
4	Способи покращення запам'ятовування
5	Порівняння когнітивних особливостей підліткового та юнацького віку
6	Моделі "ранньої" та "пізньої" селекції в обробці інформації

7	Ілюзії сприймання та порівняння їхніх фізичних та психологічних інтерпретацій
8	Психологічні особливості викладання технічних дисциплін
9	Професіограма викладача фізичних та технічних дисциплін

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Курс “Психологія загальна, педагогічна та вікова” передбачає наступні форми поточного контролю:

- письмові (аналітичні та творчі роботи, тестові завдання)
- усні (відповіді під час опитування).

Формою підсумкового контролю є екзамен, що здійснюється у формі тестових завдань.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- групові проблемні завдання;
- стандартизовані тести;
- аналітичні практичні роботи (аналіз промов, аналіз наукових, художніх та терапевтичних текстів)
- студентські презентації;
- інші види індивідуальних та групових завдань під час семінарських занять.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка “*задовільно*” на рівні “*E/50-59*” балів — ставиться студентові в тому випадку, коли студент зміг виконати лише половину поточних завдань у модулях та правильно відповів на половину тестових завдань на іспиті; або правильно відповів на всі тестові завдання та виконав лише завдання 1го модулю.

Оцінка “*задовільно*” на рівні “*D/60-69*” балів — ставиться студентові в тому випадку, коли він зміг правильно відповісти лише на тестові завдання іспиту та виконав лише завдання одного з модулів.

Оцінка “*добре*” на рівні “*C/70-79*” балів — ставиться студентові тоді, коли він виконав роботи 1го та 2го модулів з незначними помилками, та правильно відповів на 2/3 іспитових тестових завдань.

Оцінка “*добре*” на рівні “*B/80-89*” балів — ставиться студентові тоді, коли він правильно відповів на всі або 3/4 іспитових тестових питань, якісно виконав завдання всіх модулів.

Оцінку “*відмінно*” на рівні “*A/90-100*” балів — студент отримує якщо він правильно відповів на всі або 3/4 тестових питань, якісно виконав завдання всіх модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

(для 1-3, 5-6 курсів)

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою

Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота 60														Іспит (підсумковий контроль)	Сума
Змістовий модуль № 1						Змістовий модуль № 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	40	100
5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	3	4	3	4		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

- 1 Варій М.Й. Загальна психологія. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Центр учбової літератури, 2007.
- 2 Бенеш Г. Психологія: dtv-Atlas: Довідник: переклад з німецької. – К.: Знання-Прес, 2007. – 510 с.
- 3 Вікова психологія [Текст] : навч. посіб. / Мирослав Савчин, Леся Василенко. - 3-тє вид., перероб., допов. - Київ : Академія, 2017. - 366, [1] с. - (Alma Mater+).
- 4 Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник. / За ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднічук та ін. - К.: Просвіта, 2001. - 416 с
- 5 Дрозденко К.С. Загальна психологія в таблицях і схемах. Навч. посібник. Київ.: 2004.
- 6 Корольчук М.С., Крайнюк В.М., Марченко В.М. Психологія : схеми, опорні конспекти, методики: Навч. посібник К.: Ельга, Ніка – Центр, 2005.
- 7 Основи психології: / За заг. ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця. - К.: Либідь, 2002. - Вид. 5-те, стереотип. - 632 с .
- 8 Пашукова Т. І., Допіра А. І., Дьяконов Г.В. Практикум із загальної психології / за ред. Т. І. Пашукової. – К., 2000.
- 9 Психологія розвитку особистості в системі фахової підготовки [Текст] : монографія / [В. В. Зарицька та ін.] ; за ред. д-ра психол. наук, проф. Зарицької В. В. ; Класич. приват. ун-т. - Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2017. - 243 с.
- 10 Психологія розвитку. Тести [Текст] : навч. посіб. / М. В. Максимов. - Київ : Ліра-К, 2020. - 242 с.
- 11 Психологія: Підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. - 3-тє вид. стереотип. - К.: Либідь, 2001. - 560 с.
- 12 Русинка І.І. Психологія : Навч. посібник К.: Знання, 2007.
- 13 Савчин М.В. Загальна психологія. Частина 1. Нвч. пос. Дрогобич. 2009.- 372 с.

- 14 Craig G.J. Human development / Grace J. Craig.– New Jersey : Prentice-Hall, 1996.– 760 р.
- 15 Myers David G., Psychology in Everyday Life / David G. Myers, Nathan C. DeWall. – New York: Worth Publishers. – 2014. –416р

5.2. Допоміжна

- 1 Балл Г. О. Гуманістичні засади педагогічної діяльності // Педагогіка і психологія. - 1994. - № 2. - С. 3-11.
- 2 Вікова і педагогічна психологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. М. Поліщук ; Глухів. нац. пед. ун-т ім. О. Довженка. - Вид. 3-тє, випр. - Суми : Університетська книга, 2010. - 352 с. .
- 3 Вікова та педагогічна психологія [Текст] : навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / О. В. Скрипченко [та ін.]. - Вид. 2-ге, доп. - К. : Каравела, 2007. - 400 с.
- 4 Вікова та педагогічна психологія. Актуальні студії сучасних українських учених [Текст] : навч. посіб. / Євген Карпенко. - Дрогобич : Пóсвіт, 2014. - 151 с
- 5 Гуцало Е. Психологія вікового розвитку особистості [Текст] / Емілія Гуцало ; Кіровогр. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка, Каф. психології. - Кіровоград : Імекс ЛТД, 2010. - 216 с.
- 6 Ничкало Н. Г. Професійно-технічна підготовка молоді // Адаптація молоді до сучасних економічних умов: Щорічна доповідь Президенту України "Про становище молоді в Україні". - К., 2001. - С. 15-21
- 7 Підготовка учнів до професійного навчання і праці (психолого-педагогічні основи): Навч. посібник / Під ред. Г. О. Балла, П. С. Перепелиці, В. В. Рибалки. - К.: Наукова думка, 2000. - 188 с.
- 8 Психологія вікового розвитку особистості [Текст] / Емілія Гуцало ; Кіровогр. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка, Каф. психології. - Кіровоград : Імекс ЛТД, 2010. - 216 с.
- 9 Психологія розвитку та успіху особистості [Текст] : навч. посіб. / Г. М. Закалик, Ю. М. Терлецька, Н. М. Шувар ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. - 487 с
- 10 Психологія соціальних здібностей: структура, динаміка, чинники розвитку [Текст] : монографія / О. І. Власова ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К. : Київський університет, 2005. - 307 с.
- 11 Савчин М. В. Соціальна педагогічна психологія: Навчальний посібник для студентів вузів. - Дрогобич: Відродження, 1998. - 298 с.
- 12 Смульсон М. Л. Психологія розвитку інтелекту [Текст] / М. Л. Смульсон ; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. - 2 вид., випр. і допов. - К. : Нора-Друк, 2003. - 296 с

6. Інформаційні ресурси

- 1 <http://library.chnu.edu.ua/?page=ua/02infres/01elcat> ,
http://library.chnu.edu.ua/?page=ua/02infres/02cat_int_res - база електронних посібників бібліотеки ЧНУ
- 2 сторінка курсу в системі мудл - <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4672>
- 3 база електронних посібників, доступна для студентів через пошту чи он-лайн консультації викладача